

tem tökéletesen megfelel. Nemcsak tudós, de tanárképzés is folyik ott. Ennek bizonyítéka, hogy az egyetemi tanárok nagy része, a bölcsészeti karon, gimnáziumi tanárból lett! A tanárnak is szükséges „mélyebben meríteni“. Az egyetemi hézagos előadást ki fogják pótolni az egyetemi kézikönyvek. A tanári gyakorlatot megnehezítve látja a sok írásmunka miatt (tanmenet, óraterv). Szerinte nem is lehet megmondani szept. 10-én, mit fog valaki tanítani dec. 15-én (de hogy pl. évi 90 órás tárgyból hol fogunk tanítani az 56-on, azt bizony nagyjából tudni kell!). Az iskolafelügyelet alaposabb tétele sokat fog segíteni, de az iskolafelügyelők tartsanak majd mintatanításokat. Az igazgató is sok támogatást nyújthat jóindulatú irányításával.

Masszi Ferenc a tankönyvirásra pályázat hirdetését tartja szükségesnek. A pályázat legyen titkos, csak hosszabb tanári gyakorlattal bíró vehessen benne részt, a pályázatok elbírálását a Tankönyvügyi Bizottság végezze. Ezek a főbb szempontok. Masszi javaslata alapos, szép, áttekinthető munka.

A Magyar Tanítóképző áprilisi számában *Molnár Oszkár* örömmel üdvözi a tanítóképzés új rendjét, amely előreláthatólag óriási lendülettel viszi előre a képzést, sok eddig megoldatlan probléma megszüntetésével. Hiszszük, hogy ez a megoldás nemcsak a tanítóképzős tanárok, hanem a tanítók körében is nagy megelégedést kelt. *Jelitainé Lajos Mária* nőnevelési kérdésekről írva csak akkor látja hasznosnak és hosszú életűnek a liceumot, ha a nő testi és lelki tulajdonságainak figyelembevételével építi ki tantervét, rendezi el anyagát, kettős (szakirányú képzés és családanyai hivatás) munkakörre készít elő több gyakorlattal és kevesebb elmélettel. Egyúttal számos női munkalehetőségre, melyre nevelni lehetne, mutat rá. *Vadász Zoltán* érdekes gondolatra mutat. Az új képzési rend alapján a liceum növendékének az érettségiig el kell döntenie, érez-e magában hajlamosat, a liceum tanárainak ugyancsak meg kell bírálnia, vajjon a jelentkező alkalmas-e a tanítói pályára, mielőtt látta volna az elemi iskola belső életét, s nemcsak elmosódott gyermekkori emlékekre építene. Jeles tanuló még nem lesz feltétlenül jeles tanító! Szükségesnek véli, hogy a liceum növendékei hospitálások útján lássanak bele az elemi iskola munkájába, hogy döntésük tárgyi alapot nyerjen.

A folyóirat májusi számában közli *Kósa Kálmánnak* a rádióban elhangzott előadását a gyakorlati irányú leánynevelésről. Főcélja volt az új leányliceumot, nevelési irányát megismertetni a nagyközönséggel. *Padányi Frank Antalnak* a Tanárképző-Intézeti Tanárok Egyesületének közgyűlésén elhangzott elnöki megnyitóját is közli a folyóirat. Kimutatja, hogy *Hóman Bálint* v. kultuszminister mindenben *Szent Istvánt* követte a tanítóképzés megreformálásával. Néha furán hangzik. *Undi Mária* a magyar kézimunkaoktatásról, s főleg a népművészet megőrzéséről és továbbadásáról ír szívből fakadó meleg hangon. *Tscheik Ernő* a táblai rajz fontosságáról szól. Némi rajzkészség minden szaktanárnál elengedhetetlen, nem lehet azt várni hogy a rajztanár pótolja a hiányokat.

A Nevelésügyi Szemle f. évi 2-3. összevont számában *Kemény Ferenc Pax Paedagogica* cím alatt a szélsőséges új (radikális) és bizonyára épen

olyan szélsőséges régi (konzervatív) iskola között látott harcot óhajítja nyugvóponttra hozni. Az elvek harcát hasznosnak látja, s ennek tulajdonítja, hogy ma már a régi könyviskola a modern eszméket falai közé engedte. Ellenben az „új iskola“ hibáit részletesen tárgyalja. Ezt a szélsőséges irányt jellemzi a megalkuvást nem ismerő felfogás, amely a régi iskolában semmi jót nem lát, csúcsteljesítményekre (rekordokra) törekszik, végül nem számol a népjellemmel, hanem a külföldi mintát szolgálai másolja. (Azt hisszük, hogy a Lernschule is ilyen szolgálai azonosság volt az egész világon!) Értékes az a megállapítás, hogy egyik túlzás sem állhat meg önmagában. A szélsőséges álláspontok kialakulása az emberi természetből megérthető, de fennmaradása egészségtelen. Cikkirő békeajánlatát a következő pontokban terjeszti elő: 1. Egyik fél se higgye, hogy az ő álláspontja és iskolája az egyedül helyénvaló. 2. Egymástól vegyék át azt, ami értékes. 3. Külföldi mintákat szolgálai ne vegyenek át. 4. A „Mindent a gyermekből“ jelszót össze kell egyeztetni a „Mindent a gyermekért az élethez viszonyítva“ elvével. 5. Az egyéni nevelést és a személyiség pedagógiáját össze kell egyeztetni a szociális és nemzeti neveléssel.

Petrőczy István „Helyesírás, iskola, művelt középosztály“ című tanulmányát különösen figyelmébe ajánljuk a folyóirat következő számában a szakiskolákról szép tanulmányt írt írónak, aki a kereskedelmi iskola ellen felhozott vádat, hogy végzett tanulói gyakran nem tudnak helyesírást, kényelmesen áttolja a kereskedelmi iskolák alapiskoláira, a közép- és polgári iskolákra, mondván: „A helyesírás érzékeny pontja marad iskolánknak mindaddig, míg a hozzánk kerülő tanulók túlnyomó része hadilábban áll a helyesírással.“ Ez a vélemény tehát azt tartja, hogy a kereskedelmi iskolának már nem lehet feladata a helyesírás kialakítása. Jelen cikk írója azonban megállapítja, hogy a helyesírás oktatása nem állhat meg a középiskola negyedik osztályában, hanem ezt a munkát tervszerűen folytatni kell a felsőbb osztályokban is. Hivatkozik Nagy J. Béla megállapítására: „tanulóink még csak középiskolai tanulmányaik végén, a VII—VIII. osztályban sajátítják el végleg a magyar helyesírást.“ Ezt a megállapítást azonban írónk túl jóindulatúnak találja, mert a helyesírás ügye nemcsak a gimnáziumot, hanem még az egyetemet végzettek között sem áll olyan biztos és megnyugtató alapokon. Ennek okát elsősorban a mind rövidebb időköz alatt változó nyelvhasználat és helyesírási szabályok módosulásában látja, másrészt azon körülményben, hogy a helyesírást tisztán formális munkának nézve, elhanyagolt harmadrendű szerepre szorul már a III. osztályban és még rosszabbodik a helyzet a felsőbb osztályokban. Oka a gyenge eredménynek az a vélemény is, hogy a magyar helyesírás könnyű, s így elhanyagolják behatóbb tanítását. Pedig egymással ellenkező szabályok alkalmazása azonosnak látszó esetekben épen nagy nehézséget okoz. A bajok egyik forrása azután a tanároknak nyelvtudományos ezirányú hiányos kiképzése, másik a tanárok ilyirányú pedagógiai kiképzésének teljes hiánya. Még csak jó vezérkönyv sem áll a középiskolai tanárok rendelkezésére, mint az elemi iskolai tanítóknak a Drózdý-féle vezérkönyvben és a polgári iskoláknak gyakorlóiskolánk tanáranak, Szántó Lőrincnek vezérkönyvében, mely utóbbit pedagógiai irodalmunk korszakalkotó munkájának

nevez. Cikkíró szerint számolni kell azzal a körülménnyel, hogy az elemi iskola ma csekélyebb helyesírási és nyelvi ismerettel bocsátja ki tanítványait, mint azelőtt, aminek az oka azonban nem a tanítótság, hanem a tantervi túlszűfolttság, túlterhelés. Súlyos hibának látja azt is, hogy a középiskola III. és IV. osztályában a magyar nyelvi órák száma még a testnevelési órák számánál is kevesebb. A magyar nyelvi órák számát éppen azért csökkentették, hogy a 20—21 éves korban könnyebben elsajátítható katonai gyakorlatokra és az elfeledésre determinált gyorsírásra jusson idő. Szükséges tehát a tanárképzés megfelelő átszervezéséig is olyan pedagógiai vezérfkönyv, mint Szántó Lőrincé, megfelelő leíró nyelvtan gyakorló *lész-*szel a tanulók számára, végül legalább a III.—IV. osztályokban a magyar órák számának felemelése.

Kelemen Ferenc megállapítja, hogy földművelő népünknel a könyv igen elhanyagolt szerepet játszik. Osztályról-osztályra menve keresi, miként lehet a tanulókat az elemi iskolában a jó könyvek szeretetére és olvasására nevelni. A tervszerű munkának a ma még kevés és hiányos népkönyvtárakban kell folytatódnia.

Végh József az óvónőképzés százéves történetét ismerteti. *Hübner József* az iskolán kívüli népművelés és érzelmi élet neveléséről ír, amelynek főszekőze az ünnepélyek. Ezek helyes megrendezésére és vezetésére ad nagy gyakorlatából mgszívlelendő tanácsokat. *Veszélka László* a rajziskola és a tanonciskolák történetét vázolja a XVIII. század végén. *Jeszenszky Sándor* az iparostanoncok képzésében érvényesítendő nevelői szempontokat tárgyalja. *Wagner Ferenc* a szlovenszkői magyar pedagógusok munkálkodását ismerteti főként a Krammer Jenő szerkesztésében megjelent Pedagógiai Évkönyv alapján. Közli a folyóirat a Szegeden megalakult és országos szervezetté formálódni óhajtó Magyar Nevelők Egyesületének megalakulását és szervezetét. Sajnos, az eddigi tanítórendi széttagoltságot szakosztályi rendszerével ez sem oldotta fel! Ez a széttagoltság a szakosztályi üléseken erősen kibomborodik.

A folyóirat 4—5—6. összevont számában *Masszi Ferenc* iskolai nevelésünk közös vonásait keresi. Ez a kérdés a főigazgatóságok megalkotása után szükségessé vált. Általános, de részleteiben keveset mondó közös vonás a nemzet jövőjének előkészítése. Az egyes iskolatípusoknak azonban vannak speciális céljaik is. Egyik kézzel fogható közös vonás az erősen korszerű valláserkölcösös nevelés. Az erre vonatkozó tantervi utasítások hiánya bizalom az egyházakkal szemben. Másik közös vonás a nemzetismeret első helyre állítása. Közös az általános műveltség óhaja is, bár itt az elemi, polgári iskolák és gimnáziumok, velük szemben a szakiskolák között főként mennyiségbeli különbség van. Az öncélúság még a szakiskolákban sem jelent egyoldalúságot. Közös vonás, hogy a gyermek a nevelés kiindulópontja. Közös a tanulók öntevékenységének kívánása is, egyszerűen kifejezve: a tanulónak magának kell cselekednie. Amit a tanuló megcsinálhat, ne tegye a tanító. A tanuló képességeit és a végzendő munkát ismerve nem fogunk túlzásokba esni. Közös vonás a nevelő egyéniségének érvényesítésére való utalás. A szociális érzék fejlesztése is megtalálható minden iskola munkatervében. Még több ilyen vonás volna tárgyalható.

De minden iskola törekvéseit csak akkor koronázza siker, ha a tanulók szorgalmát és kötelességtudását sikerül fenntartani és ha az iskolai nevelést belső és külső bizalom támogatja.

Tóth Pál László „Az új középiskolai leíró magyar nyelvtan elé“ című cikkében Petróczinak az előbbi számban megjelent írásban tett megjegyzésére válaszképpen ismerteti azokat az elgondolásokat, amelyek könyvének megírására vezették. Mint cikkíró mondja, nem nyelvtant kívánt adni, hanem csak a nyelvtanítás egy formai módszerét ismertetni.

Strausz Antal arra keres feleletet, lehet-e tudományos a középiskolai matematika oktatás? Az értelmi képességek fejleszthetők, de annak mindig alkalmazkodnia kell a gyermek szellemi fejlettségéhez. Ne haladja azt túl, de ne is maradjon színvonal alatti.

Uherkóvich Gábor „A tanítóképző-intézetek korszerű biológiai oktatásáról“ ír. Még kiforratlan elemek nem vehetők fel, de már elfogadott elvek, törvényszerűségek nem hiányozhatnak a tanításból. A növény és állatgyűjteménynek egy 1905-ös munka alapján túl nagy jelentőséget tulajdonít. Az iskolának kell is ilyen. De a tanulók nagy számát erre a tömeggyilkosságra fogni talán felesleges.

Schilling Gábor a német, de különösen a hazai polgári iskolai földrajztanárképzés állapotát ismerteti és kívánatosnak látja, hogy a Tanárképző Főiskola és az egyetem közötti kapcsolat még szorosabbá váljon, másodszorban tanulmányi kirándulások tegyék a tanárjelöltek tudását és ismereteit alaposabbakká.

Zentai Károly az új katolikus elemi iskolai Tanterv és Utasítás módszeres elveit ismerteti.

Eckerdt Elek „A szakiskola és a társadalom“ című tanulmányában alapos munkával mutatja be a szakiskolák, főként a kereskedelmi iskola kialakulását, majd vizsgálja annak a társadalom részéről megnyilvánuló elégedetlenségek okait, amelyek szemrehányást tesznek a kiképzés elégtelensége miatt. Tökéletesen igaza van, hogy az iskolának lehetetlen minden gyakorlatban tökéletesen járatos és kész tanítványokat kiképeznie. De helyesen rámutat arra, hogy ez a képzés milyen módon volna teljesebbé tehető. Az iskolának is van várni valója a társadalomtól. A megbecsültetés egyik feltétele a kereskedelem képesítéshez kötése.

Aldobolyi Nagy Miklós az iskolai kirándulások tervszerű, minden szempontból előkészített és helyesen levezetett módját az iskolai élet szempontjából rendkívül fontosnak tartja.

A Gyermekek 1937. évi 7—10. számában Székely Károly emléksorokat szentel Tiedemann Detre marburgi egyetemi tanárnak abból az alkalomból, hogy százötven évvel ezelőtt jelent meg az első igazi gyermektanulmányi munka az ő tollából.

Draskovits Pál közli a szegedi elemi iskolák negyedik osztályában folytatott lélektani vizsgálatot, amelynek fő célja az volt, vajjon a fölvetett vizsgálati módok alkalmasak-e a középiskolába lépő tanulók képességeinek megállapítására. A vizsgálat teszt-sorozattal történt, amelynek Burkersrode tesztsorozata szolgált mintául. Érdekes megállapítások mutatkoz-